

Jomala kommun

**Mål och riktlinjer
2011-2012**

Godkända av kommunfullmäktige den 14 december 2010, § 96

Förord

Detta är Jomala kommuns första dokument om övergripande mål och riktlinjer. Ett flertal år har våren ägnats åt en verksamhets- och ekonomiplan (VEP). VEP-dokumentet fokuserade i hög grad på siffror. Det har visat sig att det finns ett ökat behov av att betona, förtydliga och organisera kommunens övergripande mål och riktlinjer

Ytterligare ett argument för att ändra upplägg är att uppgifterna om de ekonomiska förutsättningarna kan ändra kraftigt från våren till hösten när budgeten ska färdigställas. Det är därför lämpligt att göra upp ekonomiplanen i samband med budgeten och utifrån så aktuella ekonomiska prognoser som möjligt.

Enligt 56 § Kommunallagen (ÅFS 1997:73) ska budgeten innehålla målen för kommunens verksamhet och ekonomi. Budgeten är föremål för enskilt beslut varje år, medan föreliggande dokument ska vara mer långsiktigt. Målen och riktlinjernas karaktär är sådan att de inte ska behöva revideras under mandatperioden. Genom dem uttrycks verksamhetens inriktning *utöver vad som stadgas i lag och förordning* och utgör en grund för prioritering. Målen och riktlinjerna syftar till att staka ut den politiska färdriktningen; att ge stöd så att resurserna används till rätt saker och på ett kostnadseffektivt sätt och att tydliggöra för olika intressenter vad pengarna räcker till.

Målen och riktlinjerna följer inte indelningen i nämnd- eller verksamhetsorganisationen. Utgångspunkten är att vi har olika uppgifter i kommunen men vi har ett gemensamt mål. Helhetssynen är nödvändig för att nämnder och bolag i sin verksamhetsplanering även ska ta ansvar för den samlade kommunala verksamhetens utveckling utöver den egna kärnverksamhetens behov och intressen.

Dokumentet är uppbyggt utifrån Jomala kommuns verksamhetsidé, så som den anges i förvaltningsstadgan. Tanken är att denna övergripande verksamhetsidé ska brytas ner i mindre delar och ge verksamhetsidén ett tydligare innehåll. Ett viktigt komplement till mål och riktlinjer är att det finns en klar styrprocess i kommunen som leder till att nämnder och bolag aktivt arbetar för att förverkliga en gemensam idé om helheten.

I och med att detta dokument antas i slutet av en mandatperiod kommer nästa revidering att ske 2012, när ett nytt fullmäktige har tillträtt.

Kommunens verksamhetsidé

Det som idag binder samman alla kommunens verksamhetsområden är den verksamhetsidé som är formulerad i förvaltningsstadgan.

Kommunen skall i samråd med invånarna skapa och upprätthålla förutsättningar för att, inom ramen för befintliga resurser, på ett möjligast rationellt och effektivt sätt producera kommunal samhällsservice som motsvarar efterfrågan.

I sin verksamhet eftersträvar kommunen en ekologiskt hållbar utveckling med ett särskilt ansvar för kommande generationer. Kommunen skall i sin verksamhet eftersträva en god och frisk miljö där det är hälsosamt och trivsamt att bo och vistas.

Det finns stöd för verksamhetsidén även i kommunallagen. Kommunen skall i all sin verksamhet sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen (Kommunallagen § 3 mom. 2). Kommunfullmäktige skall ge kommunmedlemmarna och dem som utnyttjar kommunens tjänster möjlighet att delta i och påverka kommunens verksamhet (Kommunallagen § 31 mom. 1).

Om kommunens verksamhetsidé delas upp i mindre delar kan de olika målen förtydligas:

I samråd med invånarna | Inom ramen för befintliga resurser | På ett rationellt och effektivt sätt | Service som motsvarar efterfrågan | Ekologiskt hållbar utveckling | Hälsosamt och trivsamt att bo

För att målsättningarna inte skall se ut som lösryckta meningar finns det skäl att omformulera vissa. En del kan även sammanfattas under en och samma rubrik. En aspekt som är nog så viktig men som inte framkommer i verksamhetsidén är kommunens roll som arbetsgivare. För kompletta mål bör även denna dimension i den kommunala verksamheten tas med. Nedan sammanfattas visionen genom fem målsättningar.

- **God ekonomisk hushållning** Inom ramen för befintliga resurser
- **Systematiskt kvalitetsarbete** På ett rationellt och effektivt sätt
- **Delaktighet** I samråd med invånarna
Service som motsvarar efterfrågan
- **Ekologiskt hållbar utveckling** Ekologiskt hållbar utveckling
Hälsosamt och trivsamt att bo
- **Attraktiv arbetsgivare**

I det följande ges en närmare beskrivning av varje målsättning. För varje målsättning är de styrdokument som är relevanta för den specifika målsättningen listade. Styrdokumenterna ger en djupare kunskap om de enskilda målsättningarna.

God ekonomisk hushållning

Den samhällsekonomiska utvecklingen och befolkningstillväxten är faktorer som har störst betydelse för den kommunala ekonomin. Den kommunala ekonomin påverkas även i stor utsträckning av landskapsandelar och hur nya uppgifter som åläggs kommunerna finansieras. Landskapsandelssystemet är uppbyggt så att kommunerna ska reservera medel för kommande investeringar. Syftet med kommunal verksamhet är inte att få ekonomisk avkastning på skattebetalarnas pengar, utan bedriva den verksamhet man politiskt beslutat att genomföra. Finansiella mål behövs för att betona att ekonomin är en begränsning för verksamhetens omfattning.

God ekonomisk hushållning handlar både om att hushålla i tiden och hushålla över tiden. Detta innebär att ekonomi vägs mot verksamhet på kort sikt, men även att väga verksamheternas behov nu mot verksamhetens behov på längre sikt. Om kommunen under ett år förbrukar mer pengar än kommunen får in, blir det kommande år och kommande generationer som måste betala för överkonsumtionen.

Målsättningen *God ekonomisk hushållning* förutsätter även att det finns just tydliga mål och riktlinjer för att visa hur mycket av de olika verksamheterna ryms inom de finansiella målen, dvs kopplingen mellan ekonomi och verksamhet. Det behövs också för att främja kostnadseffektiv och ändamålsenlig verksamhet samt för att göra uppdraget gentemot medborgarna tydligt. Kommunen måste uppnå resultatnivåer som långsiktigt förstärker ekonomin och minskar sårbarheten för oförutsedda händelser. Det är av största vikt att nämnderna klarar sina uppdrag inom tilldelad budgetram.

Mål och riktlinjer 2011-2012

- Räkenskapsperiodernas resultat ska uppvisa ett överskott om minst 500 000 euro.
- Investeringar ska göras med egna medel vilket kräver att årsbidraget är minst lika stort som nettoinvesteringarna.
- Soliditeten som mäter kommunens förmåga att på sikt kunna stå för sina förpliktelser ska uppgå till 70 procent exklusive återbetalningsbara anslutningsavgifter.
- Den generella kostnadsutvecklingen, utöver kompensation för volymökningar/befolkningsökning, ska inte överstiga 1 procent per år.
- Kommunens lånebörda ska inte överstiga 500 euro per invånare.

Styrdokument

Förvaltningsstadga

Budget

Budgetdirektiv

Koncerndirektiv

Arvodesstadga

Direktiv för värderings-, aktiverings- och kostnadsföringsprinciper gällande investeringar och större inköp

Anvisning för hantering av kommunens investeringsanslag

Instruktion för byggnadskommittéer

Riktlinjer för representation

Barnskyddsplan

Systematiskt kvalitetsarbete

En forskningsrapport från Finlands Kommunförbund visar på det intressanta sambandet att såväl tillfredsställelsen med servicen som arbetslivskvaliteten i genomsnitt är bättre inom verksamheter där kostnaderna per enhet är låga. Såväl brukarna som de anställda är således mest nöjda i organisationer där produktiviteten är hög.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en förutsättning för att kunna utveckla en effektiv organisation med kommuninvånarnas behov i fokus. Det är idag viktigare än någonsin att kunna finansiera välfärdssamhällets åtaganden. Viktiga delar i det systematiska kvalitetsarbetet är dialog med kommuninvånarna och engagerade medarbetare (se nedan *Delaktighet* och *Attraktiv arbetsgivare*). Att bedriva kostnadseffektiv verksamhet innebär t.ex. att det finns en fungerande budget- och uppföljningsprocess som skapar trygghet i organisationen. Välplanerade och förankrade förändringar leder till mindre kännbara konsekvenser för medborgare än när man på kort sikt är tvungen att hantera stora verksamhetsförändringar. Uppföljningen syftar till att serviceutbudet ses över regelbundet, effektiva arbetsprocesser formas och resursutnyttjandet förbättras. Sammanfattningsvis går det systematiska kvalitetsarbetet ut på att utveckla tjänster av hög kvalitet till lägsta möjliga kostnad. All service till kommuninvånarna kan dock inte mätas i pengar, t.ex. kultur, kursverksamhet och friskvårdanden åtgärder.

Mål och riktlinjer 2011-2012

- Under perioden genomförs en kommunenkät för i framtiden kunna fungera som grund för fastställande av kvalitetskriterier för de olika verksamhetsområdena.
- Under perioden anordnas fortbildning i ekonomi samt ledarskap för avdelningscheferna. I slutet av perioden ska samtliga chefer ha genomgått någon form av ledarskapsutbildning.
- Under perioden ses kommunens styrdokument över och behövliga revideringar förbereds.
- Årligen reserveras medel för extern granskning av ett specifikt verksamhetsområde.

Styrdokument

Tjänsteinstruktioner

Befattningsbeskrivningar

Nämndinstruktioner

Skolstadga

IT-strategi

Regler, principer och anvisningar för specifika områden

Delaktighet

Jomala kommun finns till för sina invånare och dessa är inte bara mottagare av tjänster och service utan också våra uppdragsgivare och finansiärer. Som ovan nämndes ska kommunfullmäktige ge kommunmedlemmarna och dem som utnyttjar kommunens tjänster möjlighet att delta i och påverka kommunens verksamhet. Kommunen bör vara lyhörd för kommuninvånarnas åsikter, samtidigt som förtroendevalda och tjänstemännen ska bidra med en ökad förståelse för helheten. Delaktighet omfattar inte enbart invånarna utan målsättningen/riktlinjen kan även tillämpas på kommunens roll som arbetsgivare. Det är möjligt att definiera delaktighet på flera sätt. Nedan fem olika former av delaktighet.

Information kan beskrivas som en envägskommunikation mellan sändare och mottagare. Informationen kan ges skriftligen eller muntligen.

Konsultation ger invånarna/medarbetarna möjlighet att tycka till i en fråga. Frågan är väl avgränsad och syftar till att lyssna och samla in synpunkter.

Dialog är ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter, åsikter och idéer.

Samarbete innebär att planera och genomföra konkreta aktiviteter som anses främja kommunens mål.

Medbestämmande innebär att invånarna/medarbetarna medverkar i beslutsfattande i en specifik fråga. Medbestämmande kan även innebära att brukarna av en kommunal verksamhet får mandat att själva bestämma över hela eller delar av verksamhetens budget. En annan form är att kunna välja utförare av samhällsservice.

Grundläggande för all delaktighet är att det finns information om olika frågeställningar som är lätta att ta till sig. I ett första skede bör därför kommunen fokusera på kommunens information.

Mål och riktlinjer 2011-2012

- Kommunens hemsida förnyas under perioden för att förenkla informationssökandet
- Centralkansliet upprättar från och med år 2011 månatligen ett brev till kommunens anställda och förtroendevalda för att informera om aktualiteter.
- Under perioden anordnas utbildning för kommunens avdelningschefer i information och kommunikation.

Styrdokument

Riktlinjer för information

Barn- och ungdomspolitiskt program

Folkhälsoprogram för Jomala kommun

Kulturpolitiskt program

Ekologiskt hållbar utveckling

En ekologisk utveckling tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov. Ett ekologiskt hållbart handlande innebär i första hand att spara energi och vatten, undvika att avfall uppstår och att noga överväga vad man konsumerar.

En viktig aspekt i den ekologiska utvecklingen är att det ska vara hälsosamt och trivsamt att bo i Jomala. Livsmiljöbegreppet spänner över många områden och kan ses som ett uttryck för en helhetssyn på människors livssituation. Kommunens ambition är att erbjuda en god livsmiljö. Det ska vara möjligt att kombinera ett attraktivt boende med ett stimulerande arbete och en rik fritid.

Kommunens främsta instrument beträffande denna målsättning är den egna planläggningen, givande av miljölov, information till allmänheten och kravspecifikationer vid t.ex. inköp och byggprojekt.

Mål och riktlinjer 2011-2012

- Under perioden fastställs gröna nyckeltal för kommunen.
- Under perioden ska byggnadstekniska och områdesarkitekt kontoret sammanlösas för att uppnå bättre samordning inom kommunens planläggning.
- Under perioden ska möjligheterna att spara energi och möjliggörandet av hållbara lösningar lyftas fram i kommunens planläggning.
- Under perioden anordnas en miljöutbildning för kommunens bespisningspersonal.
- Under perioden ska den mat som serveras i kommunens bespisningar bli fri från glutamat (smakförstärkare).

Styrdokument

Upphandlingsdirektiv (samt Handbok för upphandling)

Planlägningsprogram

Principer för utvidgning av vatten- och avloppsverket

Strategi för hantering av dagvatten

Attraktiv arbetsgivare

Personalpolitiskt program för Jomala kommun är det viktigaste styrdokumentet för skapandet av ett gott arbetsklimat i Jomala kommun. Genom programmet fastställs kommunens värdegrund där fokus ligger på delaktighet, respekt och ansvar. *Delaktighet* innebär medverkan i verksamhetens utveckling genom idéer, påverkan och möjlighet till inflytande. *Respekt* understryker alla människors lika värde och vikten av att lyssna på och bemöta varandra som man själv vill bli bemött. *Ansvar* innebär att med lojalitet och engagemang arbeta i riktning mot uppsatta mål i enlighet med fattade beslut. Det innebär även att se, höra och stödja varandra.

Programmet fastställer även ramarna för ledarskap och medarbetarskap; jämställdhet, etnisk mångfald och jämlikhet; arbetsmiljö, personal och kompetensförsörjning; arbetstid samt belöning.

En viktig del i målsättningen är att kommunen även externt förmedlar en positiv bild av Jomala kommun som arbetsgivare.

Mål och riktlinjer 2011-2012

- Under perioden anordnas en internutbildning om kommunens personalpolitiska program.
- Under perioden tydliggörs rutinerna för introduktion av nyanställda.
- Under perioden ska kommunen fastställa personalrelaterade nyckeltal för förbättrad uppföljning av personalpolitiken.

Styrdokument

Personalpolitiskt program

Alkohol- och drogprogram

Jämställdhetsplan

Åtgärds och beredskapsplan för sexuella trakasserier

Handledning för Jomala kommun vid trakasserier grundade på kön m.m.

Principer för lönejusteringar enligt prövning